

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Ю.О. Кітанов

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
кваліфікація: доктор філософії з права
освітньо-наукова програма «ПРАВО»

Укладач: Сидоров Ярослав Олексійович, кандидат юридичних наук, доцент

Погоджено з
Гарантом освітньої програми

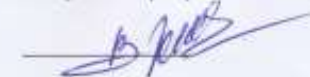
Т.О. Коломоєць

Погоджено з
навчально-методичним відділом

Л.О. Нестеренко

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри адміністративного та
господарського права
Протокол № 1 від " 04 " вересня 2020 р.
Завідувач кафедри

В.К. Колпаков

Ухвалено науково-методичною радою
юридичного факультету
Протокол № 1 від " 08 " вересня 2020 р.
Голова науково-методичної ради
юридичного факультету

І.В. Сіда

2020 рік

1. Вступ

Ступінь вищої освіти, спеціальність, Освітньо-наукова програма	Кіль- кість	очна форма підготовки	заочна форма підготовки
для здобувачів вищої освіти третього (освітньо- наукового) рівня ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право освітньо-наукової програми 081 Право	90 год.	Рік підготовки:	
		II	II
	3 кред.	Семестр:	
		IV	IV
		Вид контролю:	
	2 т.	диф. залік	диф. залік

1. Мета та завдання практики

Мета: здобуття професійних програмних компетентностей для здійснення самостійної наукової, науково-технічної, науково-педагогічної, науково-організаційної діяльності, фундаментальних та прикладних наукових досліджень, одержання наукових, науково-прикладних результатів та реалізації освітньо-наукових програм, зокрема освітньо-наукової програми 081 Право.

Відповідно до ст.1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 13 грудня 1991 року № 1977-ХІІ *науково-технічна діяльність* - інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань у всіх галузях техніки і технологій.

Під *науковою діяльністю* розуміють інтелектуальну творчу діяльність, спрямовану на одержання і використання нових знань. Основними її формами є фундаментальні та прикладні наукові дослідження.

Фундаментальні наукові дослідження - наукова теоретична та (або) експериментальна діяльність, спрямована на одержання нових знань про закономірності розвитку природи, суспільства, людини, їх взаємозв'язку.

Прикладні наукові дослідження - наукова діяльність, спрямована на одержання нових знань, що можуть бути використані для практичних цілей.

Впродовж проходження дослідницької практики аспіранти-практиканти мають вирішити наступні **завдання**:

- закріпити міждисциплінарні знання, а також уміння й навички, здобуті у процесі вивчення дисциплін за аспірантською програмою;
- формування наукового світогляду, оволодіння сучасною методологією і методами наукового дослідження;
- вдосконалення умінь та навичок самостійного здійснення наукового дослідження;
- здобуття навичок участі у науковій дискусії, підготовки та презентації результатів дослідження, публічного захисту самостійних наукових досліджень;
- ознайомлення зі структурою, проблематикою та результатами наукової, профільної роботи підприємств, установ організацій баз дослідницької практики та їх провідних спеціалістів щодо обраного напрямку досліджень аспірантів-практикантів;
- планувати та здійснювати на запити стейкхолдерів актуальні публічно-правові та приватно-правові дослідження, що мають інноваційний потенціал;
- управляти науковими проєктами, аргументувати та презентувати результати власного дослідження;
- здійснювати колективні фахові наукові дослідження усвідомлюючи відповідальність за результати спільної праці;
- оволодіння методикою обробки та аналізу статистичних даних;
- розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики;
- оволодіти сучасними методами добору й реалізації діагностичного інструментарію відповідно до наукового апарату дослідження;

- здатність здійснювати компаративний аналіз зарубіжного досвіду (в т.ч. країн ЄС) нормотворення та правозастосування у вирішенні теоретичних та практичних проблем правової науки;
- оволодіння вміннями кількісної і якісної обробки результатів дослідження із застосуванням новітніх інформаційних технологій;
- розвивати технологічну та дослідницько-практичну культуру у роботі з великими інформаційними масивами;
- апробація основних теоретичних та практичних результатів роботи, рекомендацій (у формі виступів на конференціях, написання наукових статей, рекомендацій та законопроектів та доведення їх до органів державної влади й місцевого самоврядування тощо);
- документування перспектив та результатів наукової та науково-технічної діяльності.

2. Компетентності

Дослідницька практика здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії спрямована на формування таких компетентностей, визначених відповідною освітньо-науковою програмою 081 Право:

Інтегральна компетентність: здатність розв’язувати комплексні проблеми в галузі професійної дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики

Загальні компетентності: здатність враховувати точки зору, що ґрунтуються на різних світоглядних, конфесійних та соціокультурних засадах;

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення, генерування нових ідей та досягнення наукових цілей;

- здатність дотримуватись етичних зобов'язань та етики поведінки, академічної доброчесності під час проведення наукових досліджень та презентації їх результатів;
- здатність доказово й обґрунтовано викладати результати власного дослідження українською мовою;
- здатність аргументувати та презентувати результати наукових досліджень англійською мовою для комунікації і взаємодії в рамках міжнародної академічної спільноти;
- здатність управляти науковими проєктами, аргументувати та презентувати результати власного дослідження;
- здатність до організації та планування; навички управління інформацією; здатність до комунікації, взаємодії; відчуття ваги помилки; здатність прийняття рішень, відповідальність¹;
- здатність здійснювати колективні фахові наукові дослідження усвідомлюючи відповідальність за результати спільної праці;
- здатність виявляти, формулювати і вирішувати наукові проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- здатність аналізувати, контекстуалізувати та інтерпретувати правові доктрини та нормативно-правові джерела інформації;
- здатність використовувати доказовий інструментарій в процесі аргументації та вироблення авторського підходу до вирішення фахового завдання в контексті наукового правового дослідження;
- здатність планувати та здійснювати актуальні публічно-правові та приватно-правові дослідження, що мають інноваційний потенціал, як на запити

---

¹ Бондарчук О.І., Ануфрієва О.Л. Науково-педагогічна практика : робоча програма для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності 053 «Психологія», освітньо-наукової програми «Психологія особистісного, соціального та організаційного розвитку». Київ, 2020. 24с. URL: http://www.umo.edu.ua/images/content/aspirantura/rob_prog/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8%20%D0%A3%D0%9C%D0%9E.pdf. (дата звернення: 09.07.2020).

стейкхолдерів, так і з урахуванням прогностичних пріоритетів розвитку сучасної правової науки;

- здатність здійснювати соціологічний, статистичний аналіз інформації з різних джерел, документів для вирішення завдань наукового правового дослідження;

- здатність до нормопроектної діяльності, вдосконалення доктринальних інтерпретацій та розробки концепцій розвитку профільного галузевого законодавства;

- здатність до формулювання наукового правового завдання та побудови робочої гіпотези і перевірки її відповідності потребам державотворення та правотворення;

- здатність збирати, досліджувати та оцінювати правові джерела інформації (нормативно-правові акти, ненормативні правові акти, судову адміністративну практику, soft law та ін.);

- здатність кваліфіковано відобразити результати правових досліджень у наукових статтях та тезах, опублікованих у фахових виданнях, в т.ч. які внесені до міжнародних наукометричних баз (Scopus, Web of Science та ін.);

- здатність здійснювати компаративний аналіз зарубіжного досвіду (в т.ч. країн ЄС) нормотворення та правозастосування у вирішенні теоретичних та практичних проблем правової науки;

- здатність критично оцінювати та використовувати результати міждисциплінарних досліджень для вирішення фахового правового завдання;

- здатність формулювати методологічну основу, мету та завдання авторського правового дослідження з урахуванням тенденцій розвитку сучасних правових теорій;

- здатність формулювати та обґрунтовувати висновки, пропозиції та рекомендації правового дослідження, генерувати прогностичні ідеї розвитку юридичної науки.

3. Програмні результати навчання:

Аспірант повинен **знати**:

- основні нормативно-правові акти, що регулюють наукову і науково-технічну діяльність, внутрішні нормативні документи баз практики, відповідні локальні акти Запорізького національного університету;
- внутрішній розпорядок та особливості усіх видів робіт бази практики;
- особливості наукового правового пізнання порівняно з пізнанням в інших науках – природничих і соціальних;
- особливості організації та здійснення процедури наукового дослідження з метою синтезувати його результати у формі наукових публікацій;
- здобутки різних типів наукових правових шкіл і відповідні напрями праворозуміння;
- сучасні методи добору й реалізації діагностичного інструментарію відповідно до наукового апарату дослідження;
- принципи та засади здійснення проєктної діяльності.

Аспірант повинен **уміти**:

- застосовувати різноманітні сучасні методи наукових досліджень у своїй науковій роботі і професійній діяльності;
- реалізовувати професійні здібності на практиці;
- поєднувати знання різних методів наукового та філософського дослідження та застосовувати їх при вирішенні завдань наукової проблеми;
- синтезувати результати власного наукового дослідження у формі наукових публікацій;
- обґрунтувати власну теоретико-правову позицію;
- професійно володіти основними методами, способами і засобами набуття, зберігання, обробки інформації;
- ефективно використовувати мультимедійні технології, програмне забезпечення для виконання науково-дослідних завдань;
- кількісно і якісно обробляти результати дослідження із застосуванням новітніх інформаційних технологій.

4. Зміст практики

Дослідницька практика проводиться як самостійна творча робота аспіранта-практиканта, в індивідуальному порядку, під керівництвом керівника практики, відповідно до індивідуального плану аспіранта та графіку освітнього процесу, що визначений Запорізьким національним університетом.

Реалізація дослідницької практики аспірантів передбачає:

1. Довідково-бібліографічних систем, способів пошуку інформації.
2. Здобуття навичок роботи з бібліографічними довідниками, складання переліку науково-бібліографічних джерел наукових робіт.
3. Робота з електронними базами даних вітчизняних та зарубіжних бібліотечних фондів.
4. Робота з емпіричною базою дослідження відповідно до обраної теми дисертації (складання програми та плану емпіричного дослідження, постановка та формулювання завдань дослідження, визначення його об'єкту, предмету, вибір методики емпіричного дослідження, вивчення методів збору і аналізу емпіричних даних.
5. Проведення статистичних і соціологічних досліджень щодо теми дисертаційної роботи аспіранта.
6. Засвоєння методик анкетування та інтерв'ювання (складання анкет, опитувань, аналіз та узагальнення результатів).
7. Засвоєння методик спостереження, прогнозування та моделювання.
8. Розгляд питань за темою дисертації.
9. Підготовка аргументацій для проведення публічної наукової дискусії.
10. Узагальнення та підготовка результатів дослідницької діяльності аспіранта для подальшого наукового пошуку.

Розділ (етап) дослідницької	Напрямок дослідницької	Зміст розділу (етапу) дослідницької практики	Результати	Години
--------------------------------	---------------------------	---	------------	--------

практики	діяльності			
Підготовчий етап	Планування діяльності	Проведення керівником практики організаційно-інструктивної консультації, інструктажу щодо техніки безпеки, складання плану-графіку практики.	План-графік проходження практики	10
Основний теоретико-практичний	1. Робота з науковою літературою	Аналіз літературних джерел відповідно до теми дослідження аспіранта.	Перелік відповідних наукових джерел	70
		Аналіз літературних джерел щодо методики проведення дослідження (ДСТУ, методичні вказівки тощо).	Перелік відповідних ДСТУ, методичних вказівок, нормативів щодо методики проведення дослідження	
	2. Апробація результатів дослідження	Участь у науково-практичних конференціях, форумах, семінарах	Сертифікати участі у відповідних заходах. Дипломи, грамоти. Презентації виступів.	
		Підготовка наукових публікацій	Копії наукових статей, методичних доробок.	
		Участь у конкурсах наукових робіт аспірантів	Сертифікати участі у конкурсах, грамоти, дипломи.	

	3. Грантова діяльність аспіранта	Подання заявок на гранти	Копії заявок на гранти	
Підсумковий етап	Підготовка звітності	Підготовка та захист звіту за результатами проходження практики. Обговорення результатів.	Щоденник практики. Звіт.	10
	Всього годин			90

Зміст дослідницької практики аспірантів передбачає здійснення певних **заходів** щодо

- **ознайомлення** практиканта з основними напрямками діяльності організації – бази практики, професійними обов'язками практиканта, відповідною документацією організації – бази практики;
- **складання** індивідуального плану і програми роботи практиканта, що передбачають відповідні завдання, визначені керівником дослідницької практики;
- **відвідування** фахових науково-практичних заходів, що передбачені програмою дослідницької практики із наступним їх аналізом та обговоренням;
- **підготовка** наукової статті, тез доповідей на наукових та науково-практичних конференціях;
- **оформлення** результатів досліджень у вигляді доповіді із **заслуховуванням** її на науковому чи науково-методичному семінарі відповідної кафедри чи науковій конференції, що проводяться юридичним факультетом ЗНУ, або у вигляді наукової статті;
- **представлення та захист** звіту аспіранта за результатами проходження дослідницької практики.

5. База практики

Базою для проходження дослідницької практики визначено підприємства (в т.ч. асоційовані підприємства та холдингові компанії), установи, організації будь-яких організаційно-правових форм та форм власності, об'єднання підприємств будь-яких організаційно-правових форм (асоціації, корпорації, консорціуми, концерни) та видів (господарські об'єднання, державні чи комунальні господарські об'єднання), фізичні особи-підприємці, добровільні об'єднання підприємців та організацій (наприклад, торгово-промислові палати), благодійні та інші неприбуткові організації у сфері господарювання (благодійні фонди, благодійні товариства, благодійні установи тощо), самозайняті особи, які провадять незалежну професійну діяльність.

Базою практики може бути визначено органи державної влади та органи місцевого самоврядування, систему судів України, систему прокуратури України, іноземні та вітчизняні заклади вищої освіти.

Базою практики може бути визначено громадські наукові організації як об'єднання вчених для цілеспрямованого розвитку відповідних напрямів науки, захисту фахових інтересів, взаємної координації науково-дослідної роботи, обміну досвідом.

Особливу увагу Запорізький національний університет приділяє міжнародним базам дослідницької практики – міжнародним організаціям, іноземним суб'єктам господарювання та негосподарюючим суб'єктам, їх об'єднанням.

Найменування бази для проходження практики	Інформація про наявність угод про проходження практик (№, дата, строк дії)
Головне управління Національної поліції в Запорізькій області;	№08-с від 06.06.2016 р.
Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги;	№ 10/15 від 18.12.2015 р. строк дії – 5 років
Запорізьке міське управління ГУМВС України в Запорізькій області;	№ 33 від 17.07.2014 р. строк дії – 5 років
Головне управління юстиції у Запорізькій області;	від 01.12.2014 р. строк до 01.10.2016 р.

Адвокатське об'єднання «Цезар» ;	№ 8 - С від 08.05.2015 р. строк дії за взаємною домовленістю сторін
Охоронна фірма ТОВ «Миротворець»	№70 від 19.05.2017 р.
Приватне охоронне підприємство «Зорро-777»	№71 від 19.05.2017 р.

6. Захист практики

Захист результатів дослідницької практики відбувається на підсумковій конференції (засіданні відповідної кафедри) із заслуховуванням звіту аспіранта про виконання індивідуального плану та програми дослідницької практики.

За результатами проходження практики аспіранти формують та подають звітні матеріали:

- індивідуальний план та програму проходження дослідницької практики;
- звіт про виконання індивідуального плану та програми проходження дослідницької практики;
- щоденник дослідницької практики;
- витяг з протоколу засідання відповідної кафедри про затвердження звіту про проходження дослідницької практики;
- матеріали, що були накопичені та проаналізовані впродовж дослідницької практики:
  - а) список бібліографії щодо теми дисертації;
  - б) результати аналізу об'єкту і предмету дослідження;
  - в) текст статті (доповіді), що була підготовлена за темою дисертації впродовж проходження дослідницької практики.
- відгук-характеристику керівника практики про проходження дослідницької практики аспірантом;

Захист звіту з дослідницької практики відбувається перед членами комісії, що утворюється на юридичному факультеті Запорізького національного університету. Підсумки дослідницької практики обговорюються на засіданнях кафедр юридичного факультету ЗНУ під час атестації аспірантів.

Звіт про виконання дослідницької практики та протокол засідання відповідної кафедри про затвердження такого звіту подаються аспірантом до відділу аспірантури та докторантури ЗНУ. Зазначена документація зберігається в особовій справі аспіранта і розглядається під час його атестації.

7. Основні документи дослідницької практики. Методичні рекомендації.

1. Індивідуальний план та програма роботи аспіранта-практиканта щодо проходження дослідницької практики в організації, що визначена базою практики.

2. Щоденник практиканта, у якому фіксується вся документація та щоденна робота з дослідницької практики.

3. Звіт про виконання програми практики та індивідуального плану дослідницької практики.

4. Наукова стаття, тези доповідей на наукових та науково-практичних конференціях.

5. Відгук-характеристика керівника практики про проходження дослідницької практики аспірантом.

6. Витяг з протоколу засідання відповідної кафедри про затвердження звіту про проходження дослідницької практики.

Аспірантам-практикантам рекомендується також підготувати *індивідуальний звіт проходження практики*, зазначивши у ньому наступну інформацію: обсяг фактично виконаної роботи за основними розділами програми практики і самооцінка якості її виконання; що викликало особливий інтерес у роботі, що вдалося краще і які труднощі були в роботі; які нові професійні уміння і навички були отримані; власні висновки з організації практики, якості керівництва з боку баз практики, університету; пропозиції щодо удосконалення окремих аспектів організації практики.

Індивідуальний план проходження дослідницької практики складається аспірантом-практикантом на весь період практики спільно з керівником від бази

практики впродовж першого дня практики і завіряється його підписом з датою ознайомлення.

Щоденник практики використовується для послідовного, хронологічного запису ходу дослідницької практики. Ведення щоденника є засобом формування у аспірантів умінь планувати і оцінювати виконану роботу. Записи у щоденнику допомагають висловлювати своє ставлення до різних питань організації діяльності бази практики, формувати професійне мислення, узагальнювати провідний досвід власної роботи.

Щоденник практики оформлюється в звичайному зошиті.

Щоденник має містити наступні відомості:

- прізвище, ім'я, по-батькові аспіранта-практиканта, інформацію про базу практики, терміни дослідницької практики);
- прізвища, ім'я, по батькові керівника практики;
- опис діяльності аспіранта на базі практики.

Щоденник заповнюється щодня із зазначенням дати, змісту, виду та характеру виконаної практикантом роботи. У ньому занотовуються:

- відомості про аналіз відвіданих практикантом заходів;
- данні про виконану аспірантом роботу;
- характер висловлених зауважень.

Аналіз роботи дозволить практикантові усунути виявлені недоліки у подальшому.

Записи в щоденнику повинні бути змістовними, лаконічними. Аспірант-практикант обов'язково повинен мати щоденник при собі під час проходження дослідницької практики.

При завершенні дослідницької практики аспіранти звітують про її виконання та одержують залік.

Звіт про виконання дослідницької практики повинен містити відомості про виконання всіх розділів програми практики у відповідності до індивідуального плану роботи аспіранта-практиканта.

Звіт повинен мати наступну структуру та складатись з: титульний аркуш (перша сторінка звіту про проходження дослідницької практики), вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі зазначаються:

- обґрунтування актуальності теми дослідження;
- мета та завдання дослідження;
- об'єкт та предмет дослідження;
- методичне та інформаційне забезпечення дослідження;

Основна частина містить:

- послідовність проходження дослідницької практики та характеристику структурних підрозділів організації – бази практики;
- стислу характеристику виконаних робіт та строків їх виконання;
- характеристику проведених досліджень із зазначенням їх напрямів, видів, методів та способів їх виконання;
- характеристику результатів дослідження;
- самоаналіз виконаної роботи.

У висновках звіту необхідно зазначити, яке значення мала практика для професійної підготовки майбутнього доктора філософії, які позитивні і негативні сторони спостерігалися в організації практики, висловити власні пропозиції щодо удосконалення її організації, зробити висновки про власні здобутки під час виконання завдань дослідницької практики.

Додатки до звіту включають:

- зразки документів, що були складені аспірантом-практикантом самостійно та тих, у складанні яких аспірант приймав участь;
- документи, що містять відомості про результати роботи аспіранта впродовж дослідницької практики (текст статті чи доповідей аспіранта-практиканта).

Звіт повинен бути підписаний і оцінений керівником практики. У звіті необхідно подати кількісний та якісний аналіз проведеної дослідницької роботи.

Обсяг звіту складає довільну кількість сторінок комп'ютерного набору. До загального обсягу входять титульна сторінка, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел та додатки. Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А-4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 30 мм, правого – 10 мм. Кількість рядків на сторінці – не більше 40 рядків за умови рівномірного її заповнення. Титульна сторінка оформляється за встановленою формою.

Результати дослідницької практики науковий керівник аспіранта заносить до заліково-екзаменаційної відомості.

Підбиття підсумків дослідницької практики проводиться шляхом:

1. Аналізу звітної документації аспірантів.
2. Зарахуванням результатів виконання індивідуального плану дослідницької практики аспірантом та одержання ним заліку.

За результатами перевірки звіту керівник практики складає загальний *відгук* й визначає оцінку, з якою звіт рекомендовано до захисту у комісії. Після перевірки поданого звіту науковим керівником (керівником практики) і його позитивної оцінки, зазначеної у відповідному *відгуку*, звіт з практики публічно захищається аспірантом на підсумковій (звітній) конференції (семінар, засідання) перед комісією, яка створюється за розпорядженням завідувача кафедри і складається з викладачів (не менше двох) відповідної кафедри. Оцінка визначається з урахуванням своєчасності подання необхідних документів з практики, якості підготовленого звіту, виконання індивідуального плану, відгуку керівника, рівня знань та рівня захисту аспіранта за диференційною шкалою («відмінно», «дуже добре», «добре», «задовільно», «достатньо», «незадовільно»), яка характеризує успішність аспіранта. З метою об'єктивного оцінювання знань та вмінь, набутих під час проходження дослідницької практики, захист звітів про практику проводиться з урахуванням виконаних аспірантами завдань та відповідної кількості балів за кожний вид роботи. Підсумки дослідницької

практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні підсумки практики підводяться на засіданнях вченої ради факультету.

8. Форми та методи контролю

Поточний контроль здійснюється керівником практики впродовж проходження аспірантами-практикантами дослідницької практики шляхом оцінки їх систематичної роботи. Підсумковий контроль здійснюється у кінці проходження дослідницької практики шляхом оцінювання цілісної систематичної фахової дослідницької діяльності практиканта впродовж визначеного періоду. Кінцевим результатом дослідницької практики є захист її результатів перед комісією у формі підсумкової конференції (семінар, засідання).

Захист дослідницької практики оцінюється у 30 балів (презентація захисту, доповідь та захист практики): враховується вичерпність, правильність і переконливість відповідей аспіранта, якість оформлення звіту:

«30-25 балів» – всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння здобувача застосовувати і творчо використовувати фахові та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами дослідницької діяльності. Звіт містить всі структурні елементи та його подано у встановлений строк. У щоденнику практики зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження дослідницької практики, наявність позитивного відгуку.

«24-19 балів» – завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння здобувача застосовувати фахові та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами дослідницької діяльності. Звіт містить всі структурні елементи та його подано у встановлений строк. У щоденнику практики зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження дослідницької практики. Наявність позитивного відгуку.

«18-13 балів» – завдання практики виконано, але неповно. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику практики зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження дослідницької практики. Відгук позитивний.

«12-7 балів» – завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація оформлена неналежно. Щоденник оформлено фрагментарно.

«6-0 балів» – завдання невиконані або виконані з суттєвими помилками. Не сформовані вміння здійснювати відповідні види дослідницької діяльності. Звітна документація оформлена з помилками або відсутній щоденник.

Бали, одержані здобувачем під час захисту, та бали, виставлені керівником практики за підготовлені звітні документи, сумуються та виставляються у заліковому документі і засвідчуються підписами усіх членів комісії.

Складовою загальної суми балів захисту звіту про дослідницьку практику є:

1) сума балів за зміст звіту про практику окремо за кожним структурним розділом програми практики;

2) бали безпосередньо за захист звіту про дослідницьку практику.

№	Зміст завдання	Кількість балів	Максимальна кількість балів
1	Бібліографічний огляд	0-10	10
2	Результати наукових досліджень	0-40	40
3	Оформлення звіту про практики	0-20	20
4	Презентація захисту, доповідь та захист практики	0-30	30
	Загальна сума балів		100

9. Вимоги до звіту

Звіт про виконання дослідницької практики повинен містити відомості про виконання всіх розділів програми практики у відповідності до індивідуального плану роботи аспіранта-практиканта.

Звіт повинен мати наступну структуру та складатись з: титульний аркуш (перша сторінка звіту про проходження дослідницької практики), вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Звіт повинен бути підписаний і оцінений керівником практики. У звіті необхідно подати кількісний та якісний аналіз проведеної дослідницької роботи.

Обсяг звіту складає довільну кількість сторінок комп'ютерного набору. До загального обсягу входять титульна сторінка, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел та додатки. Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А-4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 30 мм, правого – 10 мм. Кількість рядків на сторінці – не більше 40 рядків за умови рівномірного її заповнення. Титульна сторінка оформляється за встановленою формою.

Результати дослідницької практики науковий керівник аспіранта заносить до заліково-екзаменаційної відомості.

10. Підведення підсумків практики

Підбиття підсумків дослідницької практики проводиться шляхом:

1. Аналізу звітної документації аспірантів.
2. Зарахуванням результатів виконання індивідуального плану дослідницької практики аспірантом та одержання ним заліку.

За результатами перевірки звіту керівник практики складає загальний *відгук* й визначає оцінку, з якою звіт рекомендовано до захисту у комісії. Після перевірки поданого звіту науковим керівником (керівником практики) і його позитивної оцінки, зазначеної у відповідному *відгуку*, звіт з практики публічно захищається аспірантом на підсумковій (звітній) конференції (семінар, засідання)

перед комісією, яка створюється за розпорядженням завідувача кафедри і складається з викладачів (не менше двох) відповідної кафедри. Оцінка визначається з урахуванням своєчасності подання необхідних документів з практики, якості підготовленого звіту, виконання індивідуального плану, відгуку керівника, рівня знань та рівня захисту аспіранта за диференційною шкалою («відмінно», «дуже добре», «добре», «задовільно», «достатньо», «незадовільно»), яка характеризує успішність аспіранта. З метою об'єктивного оцінювання знань та вмінь, набутих під час проходження дослідницької практики, захист звітів про практику проводиться з урахуванням виконаних аспірантами завдань та відповідної кількості балів за кожний вид роботи. Підсумки дослідницької практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні підсумки практики підводяться на засіданнях вченої ради факультету.

11. Література

1. Аспірант України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mi/intranet/aspirant.com.ua/>.
2. Баранова Ю. О. Методологічні правила порівняльно-правових досліджень : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.01. Одеса, 2015. 28 с.
3. Бірта Г. О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посібн. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
4. Важинський С. Є., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
5. Габаковська Х. В. Дослідницький підхід як елемент методології у сучасній юриспруденції : дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.01. Івано-Франківськ, 2018. 207 с.
6. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
7. Марцин В.С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-162.html>.

8. Рябовол Л. Т. Система законодавства про наукову і науково-технічну діяльність. *Наукові записки*. Серія: Право. 2018. Вип. 5. С. 4-10.

9. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Віче : НУВГП, 2016. 151 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України
2. Офіційне Інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>
3. Офіційний Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
4. <http://minfin.gov.ua/> - Офіційний сайт Міністерства фінансів України
5. www.nbu.gov.ua-Офіційний сайт Національного банку України
6. <http://www.ukrstat.gov.ua/> - Офіційний сайт Державної служби статистики України.
7. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека імені В.І.Вернадського
8. <http://www.library.ukma.kiev.ua/amer> – Американська бібліотека НаУКМА
9. <http://www.loc.gov> – бібліотека Конгресу США
10. <http://www.rsl.ru> – Російська державна бібліотека
11. <http://www.bl.uk> – Британська бібліотека
12. [http://www/d-nd.de](http://www.d-nd.de) – Німецька національна бібліотека
13. <http://www.bnf.fr> – Національна бібліотека Франції
14. <http://dev.europeana.eu> – Європейська цифрова бібліотека (Europeana)
15. <https://scholar.google.com.ua/> – Google Scholar або Google Академія: пошукова система і некомерційна бібліометрична база даних, що індексує наукові публікації та наводить дані про їх цитування